

мовою, у якому визначити: склад та компетентність комісії, яка визначає рівень володіння державною мовою; процедуру попереднього розгляду заяви та призначення дати іспиту (зміст та умови подачі заяви на здачу іспиту; період розгляду такої заяви; встановлення дати складання іспиту тощо); процедуру проведення іспиту (час тривання іспиту; зміст іспиту; критерії оцінки знань тощо); процедуру прийняття рішення щодо присвоєння рівня володіння мовою; процедуру підготовки та видання документа, який посвідчує рівень володіння мовою та процедуру оскарження відповідного рішення). Варто прописати особливі умови встановлення рівня володіння державною мовою найвищими посадовими особами (наприклад трансляція у прямому ефірі тощо).

Разом з тим вважаємо, що будь-які дії нашої країни щодо розвитку використання та захисту державної мови мають бути наперед продуманими, виваженими, послідовними та обов'язково такими, які б не порушували мовних прав громадян - представників національних меншин в Україні.

Особливості індустріального відродження України у повоєнний період (1943-1950 рр.)

Хойнацька Л.М., доцент кафедри загальноправових дисциплін ННІП НАВС, кандидат історичних наук, доцент

Досвід відбудовних процесів повоєнних років набуває особливої значущості в умовах сьогодення, коли відбувається руйнування промислових об'єктів Донецької і Луганської областей внаслідок військового конфлікту на сході України.

Процес відбудови важкої промисловості визволених районів України не має аналогів у всесвітній історії. Вже сам по собі є надзвичайним той факт, що відбудова підприємств розпочиналася у військовий час і саме тоді набувала широких масштабів.

Специфіка умов воєнних років потребувала створення особливих органів – Комітету з відбудови народного господарства у визволених районах, Комітету з обліку й розподілу робочої сили тощо. Очолив відбудову всієї промисловості Державний Комітет Оборони, у розпорядженні якого було зосереджено всі ресурси Радянського Союзу.

Відбудову доводилося починати, по суті, «з нуля», цілковито покладаючись на «внутрішні резерви». Для мобілізації коштів населення провадилися кампанії зі створення «фонду оборони», речові лотереї. Чимало патріотично налаштованих людей вносили до цього фонду свої заощадження, проте державні органи влади з метою збільшення грошових надходжень часто-густо вдавалися до жорстокого примусу.

Ситуація в зруйнованому господарстві України ускладнювалася ще й тим, що не вистачало людей, особливо спеціалістів. Проблему забезпечення підприємств робочою силою вирішували випробуваними методами, зокрема мобілізаціями робочої сили та впровадженням кримінальної відповідальності за «дезертирство з виробництва». Широко використовували також працю військовополонених та репатрійованих «остарбайтерів». З метою підвищення продуктивності праці

застосовувалися методи силового тиску, а також, у обмежених обсягах, – соціальне заохочення.

Незважаючи на всі труднощі, промисловість відроджувалась на основі директивних документів, розроблених Держпланом СРСР разом із галузевими наркоматами і місцевими партійними, радянськими та господарськими органами.

Далекосяжні негативні наслідки в перспективній орієнтації суспільства відіграло звужене розуміння процесу відбудови, зведення її лише до пріоритетного розвитку кількох базових галузей важкої промисловості й ідеї «відродження всього так, як було до війни», що відчутно стримувало якісне технологічне оновлення економіки. Якщо в змаганні з економікою третього рейху воєнно-промисловий комплекс СРСР виявив невичерпний мобілізаційний потенціал, то наприкінці війни у зв'язку з початком реконверсії дедалі помітнішими ставали інерційні тенденції.

Тоталітарний режим не міг відійти від командно-адміністративних засобів здійснення намічених програм відбудови країни. Наслідком такої політики сталінського керівництва було продовження й у повоєнний період авторитарно-бюрократичного курсу управління економікою, який виключав рівноправні партнерські відносини між усіма його учасниками, а владно-контрольні функції концентрував у центральних органах влади.

Робота підприємств України контролювалася з Москви відповідними галузевими міністерствами. Звідтіля нормативними документами та вказівками регламентувалася вся їхня діяльність, що позбавляло українську економіку належного динамізму й гнучкості, можливості плідно використовувати свій науково-технічний потенціал, не створювало умов для ефективної праці в інтересах не тільки зростання воєнно-економічної могутності Радянського Союзу, а й соціального та господарського розвитку його окремих складових частин, у тому числі й України.

Провідного місця в економічній програмі тих років набували галузі промисловості з переважно матеріально- та енергомісткими технологіями, що передбачало екстенсивне використання природних ресурсів УРСР у інтересах промислового розвитку всього СРСР, до того ж у масштабах, які набагато перевищували потреби самої республіки. Проте тут потрібно врахувати і несприятливе міжнародне становище СРСР, постійне протистояння в умовах «холодної війни» із західними державами, що втягнуло Радянський Союз у шалену гонку озброєнь та примушувало його керівництво приділяти дедалі більшу увагу посиленому розвитку оборонної промисловості, яка поглинала до 80 капіталовкладень.

Грандіозний план розвитку важкої промисловості республіки гальмував відродження сільського господарства та легкої промисловості, тобто галузей, спрямованих на задоволення життєвих потреб населення.

Нестачу матеріальних стимулів праці після закінчення війни намагалися компенсувати дією ідеологічних та соціально-психологічних факторів. Усі пропагандистсько-агітаційні заходи спрямовувалися на те, щоб перевести інтереси радянських людей з матеріальної сфери у політико-ідеологічну. Мета якнайскорішої побудови «світлого майбутнього» мала заступити буденне життя з його важкою працею та вкрай низьким життєвим рівнем.

Саме у період повоєнної відбудови народного господарства СРСР та України як його складової IV п'ятирічним планом було закладено важливі структурні деформації, які негативно позначилися і на сучасному розвитку незалежної української держави.

Засвоюючи досвід повоєнних років ми маємо, не повторюючи помилок минулого, створити ефективну і соціально орієнтовану економіку, яка надасть змогу підвищити якість життя громадян України і реально забезпечити політичну й економічну її незалежність.

Список використаних джерел:

1. Історія народного господарства Української РСР: У 3 т., 4 кн. / За ред. І.І. Лукінова. – К.: Наук. думка, 1985.

2. Коваль М.В. Україна в Другій світовій і Великій Вітчизняній війнах (1939 – 1945 рр.). – К.: Альтернативи, 1999.

3. Україна в Другій світовій війні: погляд з XXI ст. : У 2 кн. – Кн. 2. – К.: Наук. думка, 2011.

Європейський вектор розвитку національної вищої школи

Клименко О.З., доцент кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін ННІПП НАВС, кандидат історичних наук, доцент

Революційні події, які переживає сьогодні українське суспільство, ознаменувалися 16 вересня 2014 р. ратифікацією Верховною Радою України та підписанням закону Президентом України П. Порошенком Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Імплементация розділу Угоди «Економічне та секторальне співробітництво», яка, зокрема, передбачає відповідні заходи у таких секторах, як науково-технічна співпраця, культура, освіта, сприятиме інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС та єдиного нормативного простору в переважній більшості секторів економіки та суспільного життя України. «Розвиток вищої освіти треба розглядати в зв'язку з розвитком науки. А це вкрай потрібно для того, щоб відтворювати якісний людський капітал та інноваційну економіку. І, таким чином, створювати економічно сильне майбутнє нашої країни», – переконаний Міністр освіти і науки України С. М. Квіт.

1 липня 2014 р. Верховна Рада України схвалила нову редакцію закону про вищу освіту, який сприятиме національній системі вищої освіти у входженні до європейського освітнього простору. Новий закон про вищу освіту – це системна реформа, яка пройшла всі етапи політичного діалогу, узгоджена з усіма зацікавленими суспільними групами, чітко вивірений проект кардинальних змін за європейські цінності в освіті, на які чекає українське суспільство. (При підготовці до другого читання в документ було подано понад 4 тисяч пропозицій та внесено 959 поправок.)

Цей Закон «встановлює основні правові, організаційні, фінансові засади функціонування системи вищої освіти, створює умови для посилення співпраці державних органів і бізнесу з вищими навчальними закладами на принципах автономії вищих навчальних закладів, поєднання освіти з наукою та виробництвом з метою підготовки конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення